

Stichting Onderwijsprojecten Zambia

Jaarverslag 2025

De Stichting Onderwijsprojecten Zambia (SOZ) is eind 2009 opgericht. In 2011 is het eerste jaarverslag over 2010 verschenen. Het voorliggende jaarverslag 2025 is dan ook alweer de vijftiende formele verantwoording van de Stichting naar de buitenwereld. Het bestuur hoopt dat u met genoeg kennis zult nemen van de inhoud en dat een positief gevoel over de lokale ontwikkelingen en de voortgang binnen het onderwijs zal overheersen.

Onze medewerker in Zambia

In toenemende mate kwamen bij de Stichting verzoeken binnen om cursussen te geven op het gebied van technische computertoepassingen, toegepaste AI en beveiliging. De verzoeken kwamen voornamelijk vanuit onderwijsinstellingen variërend van middelbare scholen tot colleges en universiteiten. Onderwijsmateriaal op de betreffende gebieden is door SOZ ontwikkeld¹. De noodzakelijke hardware is beperkt². De beperkende factor is de personele capaciteit in Zambia. Daarom is een overeenkomst gesloten met Nexadeal Technology voor het beschikbaar stellen van personele capaciteit. Op basis van deze overeenkomst werkt Given Sichilima nu 1 a 2 dagen per week voor SOZ. Given heeft een achtergrond in toegepaste AI. Als zodanig sluit zijn expertise goed aan bij de behoefte aan vakkennis en practicum begeleiding in het onderwijsveld. In de alinea over het CiTAproject wordt verder ingegaan op de bijdrage aan het onderwijs door Given. Naast het geven van cursussen is een belangrijke taak van Given het onderhouden van contacten met scholen, colleges, universiteiten en overheden.

Geormerkte donaties

In 2025 hebben wij een tweetal donaties van ieder ongeveer 1500 euro mogen ontvangen met een geormerkte besteding. Het doel van de donaties is in samenspraak met SOZ gekozen. Beide donaties betreffen de technische voorzieningen van de beroepsopleiding van KSS (Kalawala Secondary School). KSS heeft vanaf zijn oprichting de ambitie gehad de academisch opleiding – de middelbare school die opleidt voor universiteit en colleges – en de beroepsopleiding in samenhang aan te bieden. Gevolg is dat een groot deel van

¹ Belangstellenden kunnen op verzoek cursusmateriaal toegezonden krijgen. Het contact formulier is op de website beschikbaar.

² Alle experimenten worden door de studenten zelf uitgevoerd op basis van de Raspberry Pi Zero 2W. Een volledige set bestaande uit de genoemde Raspberry, een micro SD card en een set randapparatuur komt op een prijs van ongeveer 40 euro, afhankelijk van de mate waarin de duurdere randapparatuur gedeeld wordt.

de lagere-schoolverlaters op de regionale middelbare school een opleiding kan vinden die bij hen past. Daarnaast is het voor leerlingen die moeite hebben met de theoretische vakken, mogelijk over te stappen naar de beroepsopleiding binnen dezelfde school. De verlaagde drempel maakt de kans groter voor leerlingen om een opleiding te volgen die aansluit bij hun capaciteiten en aanleg en voorkomt dat leerlingen uitvallen en op straat gaan rondhangen. Een probleem bij deze constructie is het imago van de beroepsopleiding – het wordt gezien als de opleiding voor de uitvallers, de leerlingen voor wie de academische opleiding te hoog gegrepen is. Ten onrechte maar het is een hardnekkig en universeel probleem.

Door te investeren in onderwijsmateriaal voor de praktijkopleiding laten wij zien belang te hechten aan het beschikbaar komen van praktisch geschoolde jongeren. Los daarvan is de beschikbaarheid van onderwijsmateriaal in landen met een beperkt onderwijsbudget, altijd een punt dat aandacht verdient. Dat geldt overigens ook voor het onderwijsmateriaal voor vakken als natuurkunde, scheikunde en biologie in de academische opleiding.

CiTA project

Doel van het CiTA (Computers in Technical Applications) project is het toegankelijk maken van technische kennis en trainingsmogelijkheden binnen het secundair onderwijs – op de website wordt hier dieper op ingegaan. Omdat een directe weg naar dit doel moeilijk bleek, zijn met de Universiteit van Zambia (UNZA) afspraken gemaakt over de rol die zij op termijn kunnen spelen ten aanzien van de invoering van computers en datacommunicatie binnen technisch toepassingen die relevant zijn voor de Zambiaanse economie. Er wordt naar gestreefd ook vanuit andere colleges en universiteiten vrijwilligers te werven die kunnen assisteren bij het geven van cursussen op middelbare scholen.

Parallel hieraan is vanuit de Stichting een start gemaakt met het benaderen van middelbare scholen om projecten te initiëren waarbij aan geïnteresseerde leerlingen de mogelijkheid wordt geboden om spelenderwijs kennis te maken met computers in technische toepassingen. Voor veel leerlingen geldt dat zij van huis uit deze mogelijkheid niet gekregen hebben. Dit terwijl het zowel voor het individu als voor de samenleving van groot belang is om op een jeugdige leeftijd kennis te maken met techniek in al haar verschijningsvormen. En de computer speelt daarin een belangrijke rol. Sterker nog, we moeten nadenken over de vraag of ook AI (Artificial Intelligence) niet een dusdanig belangrijke rol in de samenleving gaat spelen dat ook daarvoor geldt dat een kennismaking op de middelbare school gerechtvaardigd is. Op meerdere plaatsen in de wereld is deze vraag overigens al bevestigend beantwoord.

Zoals eerder aangegeven werkt Given Sichilima 1 a 2 dagen voor SOZ op basis van een overeenkomst gesloten met Nexadeal Technology. Given Sichilima zal in eerste instantie een belangrijk deel van zijn tijd besteden aan het geven van cursussen. In 2025 heeft hij zich met name gericht op lessen in Technische Computertoepassingen op Munali Secondary School. De apparatuur voor de cursussen is door SOZ beschikbaar gesteld. De leerlingen volgen de lessen in hun vrije tijd en zijn zeer gemotiveerd. Op de website van SOZ wordt uitgebreider ingegaan op de cursussen en zijn tevens een aantal foto's opgenomen

Het UNZA project

Doel van het UNZA project is om vanuit de Stichting een bijdrage te leveren aan vernieuwing van curricula voor de theorievakken en de laboratoria. Voor de vakken 'Applied Artificial Intelligence' en 'Internet of Things and Security' (beide volledig nieuwe vakken) is inmiddels een procedure gestart voor aanvraag van goedkeuring. In de tussentijdse periode worden losse cursussen gegeven voor docenten en mensen uit het bedrijfsleven. Evenals in voorgaande jaren is in 2025 een workshop 'AI in technische toepassingen' gegeven voor in het vakgebied geïnteresseerden.

In 2025 is verder gewerkt aan de structurele inbedding van genoemde vakgebieden in het reguliere curriculum.

Kalwala Secondary School

De middelbare school in Kalwala (Kalwala Secondary School), destijds opgericht als school voor beroepsopleiding met steun van SOZ, is inmiddels uitgegroeid tot een belangrijke school in de regio. Op de school wordt zowel de theoretische middelbare-school opleiding aangeboden alsook een aantal praktijkgerichte vakopleidingen. Evenals in veel westerse landen geldt ook in Zambia dat het maatschappelijk belang van vakopleidingen groot is. Een verschil in status tussen de praktische en academische opleiding heeft echter ook hier het effect dat veel leerlingen in eerste instantie kiezen voor de academische route. Het management van de school doet er alles aan een goede balans te realiseren tussen beide afdelingen. Goed gereedschap en apparatuur voor de praktijkgerichte opleiding heeft een positieve uitwerking op de keuze voor deze laatste. SOZ probeert ook op dit terrein een bijdrage te leveren.

In 2025 is een opleiding 'Home Economics' gestart. Naast de relevantie van het betreffende vakgebied is de start van deze opleiding mede ingegeven door de wens om de participatie van meisjes/vrouwen in het praktijkonderwijs te doen toenemen. Bij de inrichting van de faciliteiten voor de opleiding is een belangrijke bijdrage geleverd vanuit de Stichting School Support & Beyond. In 2025 is de bouw van een aantal klaslokalen en praktijkruimten afgerond.

Beschikbaarstelling van onderwijsmateriaal

De handleidingen voor de basiscursus zijn verder verbeterd en gebruiksvriendelijk gemaakt, zodat studenten zonder veel begeleiding de proeven kunnen uitvoeren. Alle experimenten zijn gebaseerd op de Raspberry Pi. De Raspberry Pi is een low cost³ microcomputer speciaal ontwikkeld voor het onderwijs. SOZ speelt een belangrijke rol in de aanpassing van het curriculum ten aanzien van innovatieve technieken. De hand-outs van de ontwikkelde practica zijn op aanvraag bij SOZ (gebruik hiervoor het contact formulier op www.SOZambia.nl) beschikbaar voor belangstellenden en kunnen voor niet-commercieel gebruik kosteloos toegestuurd en vermenigvuldigd worden. Indien gewenst kunnen via het contact formulier ook wensen en inzichten ten aanzien van nieuwe onderwerpen kenbaar gemaakt worden. Ook voor eventuele vragen met betrekking tot verdere ondersteuning bij toepassing binnen het onderwijs kan gebruik worden gemaakt van het betreffende formulier.

Vooruitblik

Het ligt in de bedoeling de activiteiten van SOZ verder uit te breiden. Met name op de gebieden waarop SOZ inmiddels veel expertise beschikbaar heeft wil zij kennis en onderwijsmateriaal breder beschikbaar maken en een bijdrage leveren aan vernieuwing binnen het onderwijs. Met name het kennisgebied Toegepaste Kunstmatige Intelligentie verdient wereldwijd, dus ook voor landen als Zambia, aandacht.

Er zijn in 2025 contacten gelegd die een optimistisch blik op 2026 ten aanzien van deze ambitie rechtvaardigen.

Financieel overzicht

De Stichting kon in 2025 beschikken over enkele nieuwe donaties. De financiële situatie van de Stichting kan als 'gezond' omschreven worden. We zien daarom ook de toekomst op langere termijn met optimisme tegemoet.

Een financieel jaaroverzicht is bijgevoegd.

³ De prijs van een Raspberry Pi zoals we deze gebruiken voor de practica inclusief voeding en software bedraagt ongeveer 25 euro. Voor de basale sensoren en actuatoren moet worden uitgegaan van een bedrag van 10 tot 20 euro. Voor gebruik van de Raspberry Pi is een laptop nodig alsmede – voor sommige experimenten – een mobiele telefoon.

Afsluiting

Ter afsluiting van dit jaarverslag wil ik namens het bestuur van SOZ mijn dank richten aan directie en docenten van Kalwala Secondary School, Munali Secondary School en de Universiteit van Zambia (UNZA). Daarnaast gaat onze dank en waardering uit naar alle anderen die vanuit de lokale gemeenschappen en het ministerie bij de projecten betrokken zijn of zijn geweest. Zonder uitzondering hebben zij een grote inzet getoond. Het was een plezier met hen samen te werken.

Daarnaast gaat onze dank uit naar de donoren en vrijwilligers. Zonder hen zou de uitvoering van de verschillende projecten niet mogelijk zijn geweest.

Tot slot willen we onze waardering uitspreken voor de prettige en constructieve samenwerking met de zuster stichtingen Joy of a Toy⁴ en School Support and Beyond⁵.

Chris Hendriks, bestuursvoorzitter; begin 2026

⁴ <http://www.joyofatoy.nl/>

⁵ <http://www.schoolsupportandbeyond.org>

Bijlage

Jaarrekening SOZ 2025

Inkomsten

Donaties	€ 12.943,50
incorrecte overschrijving	€ 5,20
teruggave belasting	€ 128,00
terugboeking bank Zambia	€ 585,68

Totaal € 13.662,38

Saldo 1 januari 2025 € 58,80

Batig saldo 2025 € 291,17

=

Saldo 31 december 2025 € 349,97

Bank positie 31 december 2025

lopende rekening € 349,97

kwartaal rekening € 0,00

totaal € 349,97

Uitgaven

bureau- en bankkosten	€ 1.578,30
correctie incorrecte overschrijving	€ 5,20
equipment vocational dep. KSS	€ 1.443,50
poject CITA	€ 407,25
poject ontwikkeling lesmateriaal	€ 2.304,44
apparatuur	€ 1.008,88
equipment KSS	€ 1.500,00
werkbezoeken	€ 2.999,01
medewerker Zambia	€ 2.124,63

Totaal € 13.371,21